

Keltaverkkoperhonen

Ärenprinsnätjäril
Euphydryas aurinia

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

EU:n lajikoodi: 1065

Uhanalainen (LSA 1066/2023)

Luontodirektiivin laji (liite II)

Rauhoitettu (LSA 1066/2023)

BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, heikkenevä

Luonnehdinta

Keltaverkkoperhonen on hieman keskikokoista pienempi päiväperhonen, jonka etusiipien kärkiväli on 35–42 mm. Lajille on tyypillistä siipien tumma verkkokuviointi, jonka rajaamina on oransseja ja vaaleankellertäviä laikkuja. Siipien alapinnat ovat vaaleanoranssinkellertävät. Keltaverkkoperhosen takasiiven alareunassa on musta pisterivi, minkä perusteella laji on erotettavissa sukulaisistaan, erityisesti kirjo-verkkoperhosesta (*Euphydryas maturna*).

Elinympäristö ja levinneisyys

Keltaverkkoperhonen on kadonnut Hämeestä ja ilmeisesti myös Uudeltamaalta. Kaikki tunnetut nykyesiintymät sijaitsevat Kaakkois-Suomessa, jossa tunnetut jäljellä olevat esiintymisalueet ovat Kymijoen varressa sekä Joutsenonseudulla. Lajin tyypillisin elinympäristö on metsäniityt, joilla kasvaa purtojuurta (*Succisa pratensis*), joka on toukan ainoa ravintokasvi Suomessa. Keltaverkkoperhosen taantumisen jyrkentyessä 2000-luvulla, lajin esiintyminen on painottunut pitkäikäisiin ympäristöihin kuten erityisesti voimajohtaukeille. Aiemmin lyhytikäisiä paikallispopulaatioita esiintyi varsinkin hakkuuaukeilla. Muita elinympäristöjä ovat pakettipellot, rantaniityt sekä kuivahkot niittymaast.

Nykytila ja uhkatekijät

Keltaverkkoperhosen esiintyminen Suomessa on vetäytynyt itään päin, ja tämä kehitys on jatkunut vuoden 2010 jälkeen. Lajin säilymisen suurin uhka on sen elinympäristöjen, erityisesti sopivien metsäaukioiden ja niittyjen, umpeenkasvu. Laji on hyötynyt karjan metsälaidunnuksesta, joka on nykyisin käytännössä loppunut. Näyttää siltä, että keltaverkkoperhoselle sopivien elinympäristöjen nykyinen verkosto ei riitä turvaamaan lajin säilymistä Suomessa.

Hoitosuositukset

Keltaverkkoperhosen kannan säilymisen edellytyksenä on, että esiintymisalueella on jatkuvasti lajille sopivia pitkäikäisiä, puurtojuurta kasvavia niitty-ympäristöjä. Muun muassa voimalinjojen alusten avoimena pitäminen tukee lajin säilymistä. Elinympäristöjen hoidossa on tavoitteena puuvartisten kasvien poisto. Myös korkeammat ruohot ja tiivis heinikko on niitettävä aika ajoin ja laikuittain. Oikeaa niittoaikaa ei ole, joten sitä on tehtävä jakamalla alue vuorovuoitaisesti hoidettuihin osiin. Liian harvoin ja intensiivisesti tehdyt toimet saattavat hävittää esiintymän.

Lähteet

- Jantunen, J., Vitikainen, T., Salminen, J. & Saarinen, K. 2015. Uhanalaisen keltaverkkoperhosen väheneminen jatkuu. *Baptria* 40: 19-26.
- Marttila, O., Hahtela, T., Aarnio H. & Ojalainen P. 1990. Suomen päiväperhoset. Suomen Perhostutkijain Seura. Kirjayhtymä, Helsinki. S. 256–258.
- Somerma, P. 1997. Suomen uhanalaiset perhoset. Suomen ympäristökeskus, Suomen Perhostutkijain Seura, Helsinki. 336 s.

Kuva: Pekka Malinen, CC-BY-NC-4.0